

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-4.03>

Ковальчук В.О.
м. Полтава, Україна
vezkovalchuk@gmail.com

ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У тезах розкрито значення художньо-графічної діяльності як складової підготовки майбутніх учителів технологій до забезпечення принципів сталого розвитку. Визначено її роль у формуванні проєктного мислення, візуальної культури, професійної відповідальності та здатності інтегрувати ідеї сталого розвитку в освітній процес.

Ключові слова: художньо-графічна діяльність, майбутні учителі технологій, сталий розвиток, професійна підготовка, проєктне мислення, візуальна культура.

Abstract. The thesis reveals the significance of artistic and graphic activity as a component of training future technology teachers to ensure the principles of sustainable development. Its role in shaping project thinking, visual culture, professional responsibility, and the ability to integrate the ideas of sustainable development into the educational process is determined.

Keywords: artistic and graphic activity, future technology teachers, sustainable development, professional training, project thinking, visual culture.

Сучасний розвиток освіти дедалі виразніше пов'язується з необхідністю переосмислення її ролі у формуванні особистості, здатної діяти відповідально в умовах суспільних, технологічних та екологічних трансформацій. У цьому контексті особливого значення набуває орієнтація освітнього процесу на принципи сталого розвитку, що передбачають поєднання соціальної відповідальності, екологічної свідомості, культури раціонального ресурсокористування та готовності до конструктивного перетворення середовища. Освіта в такому розумінні перестає бути лише сферою передачі знань і розглядається як простір формування світоглядних орієнтирів, цінностей і моделей поведінки. Саме тому підготовка майбутніх учителів технологій потребує розширення змістових акцентів і включення тих компонентів, які забезпечують не лише фахову, а й ціннісно-смыслову готовність до професійної діяльності. Одним із таких компонентів виступає художньо-графічна діяльність, потенціал якої в контексті забезпечення принципів сталого розвитку потребує окремого теоретичного осмислення.

Наукові дослідження, присвячені проблематиці сталого розвитку та професійної підготовки педагогів, створюють необхідне теоретичне підґрунтя для аналізу означеної проблеми. Зокрема, у праці П. Воробієнка підкреслюється визначальна роль освіти у досягненні Цілей сталого розвитку, оскільки саме через освітню систему формуються знання, ціннісні орієнтири та поведінкові установки, необхідні для відповідальної взаємодії людини із соціальним і природним середовищем [2]. У свою чергу, дослідження С. Кучер акцентує на значенні неперервної дизайн-підготовки майбутніх учителів технологій як цілісної педагогічної системи, спрямованої на формування дизайн-технологічної компетентності та розвиток творчого мислення [3]. Важливі положення щодо педагогічного проектування змісту художньо-графічної підготовки здобувачів вищої освіти подано у статті В. Титаренко

та В. Ковальчук, де наголошується на інтеграції графічних, дизайнерських, педагогічних і цифрових компонентів підготовки майбутнього фахівця [4]. Методичний аспект художньо-графічної підготовки розкрито в дослідженні Л. Чистякової, Л. Гриценко та Т. Саєнко, які підкреслюють необхідність поєднання традиційних художніх технік із сучасними цифровими засобами та проектними методами навчання [5]. Інноваційний і міждисциплінарний вимір мистецько-педагогічної підготовки представлено в роботі В. Бойчука, В. Уманця та Фу Гуан, де обґрунтовано значення інтеграції мистецтва, технологій і науки в межах STEAM-підходу для розвитку творчої особистості педагога [1].

Аналіз зазначених наукових підходів дозволяє зробити висновок, що художньо-графічна діяльність розглядається дослідниками як важливий складник професійної підготовки майбутніх учителів технологій. Вона забезпечує розвиток просторового мислення, формування візуальної культури, опанування проектних умінь та здатності до творчої інтерпретації предметного середовища. Разом із тим проблема її ролі саме у формуванні готовності майбутнього педагога до реалізації принципів сталого розвитку залишається розкритою лише опосередковано, що зумовлює необхідність подальшого теоретичного осмислення цього питання.

У цьому зв'язку художньо-графічна діяльність доцільно розглядати не лише як сферу формування спеціальних умінь, а як педагогічний простір, у межах якого відбувається інтеграція естетичного, технологічного, проектного та ціннісного компонентів професійної підготовки. Такий підхід дозволяє розширити традиційне розуміння її ролі в системі технологічної освіти та розглядати її як важливий чинник формування цілісного професійного світогляду майбутнього вчителя.

Однією з ключових характеристик художньо-графічної діяльності є її здатність формувати проектний тип мислення. У процесі виконання графічних і дизайнерських завдань майбутні вчителі технологій навчаються аналізувати форму, функцію, матеріал, композицію та доцільність створюваних об'єктів. Така діяльність передбачає не лише технічне відтворення зображення або створення ескізу, а й комплексне осмислення проектного рішення. Саме в цьому процесі формується здатність оцінювати технологічні рішення з позиції їх функціональності, естетичної виразності, практичної доцільності та впливу на середовище. Подібний спосіб мислення безпосередньо пов'язаний із цінностями сталого розвитку, оскільки передбачає врахування довготривалих наслідків людської діяльності та орієнтацію на гармонізацію взаємодії людини з природним і соціальним середовищем.

Важливою є також світоглядна функція художньо-графічної діяльності. Вона залучає здобувачів освіти до активного осмислення реальності через форму, образ, композицію та проектування. На відміну від пасивного засвоєння інформації, така діяльність передбачає інтерпретацію, вибір, оцінювання та творче переосмислення об'єктів і процесів. У результаті принципи сталого розвитку можуть інтегруватися у структуру професійного мислення майбутнього педагога не лише як теоретичні положення, а як практичні орієнтири діяльності.

Особливого значення набуває здатність художньо-графічної діяльності забезпечувати візуалізацію змісту навчання. У професійній діяльності вчителя технологій візуальні засоби відіграють важливу роль у поясненні складних технологічних процесів, моделюванні конструкцій, демонстрації принципів функціонування об'єктів. Використання ескізів, схем, моделей, макетів та інших графічних форм представлення інформації сприяє підвищенню наочності навчання та створює умови для ефективного включення тематики сталого розвитку в освітній процес. Через графічні образи, навчальні проекти та дизайнерські завдання можуть бути представлені питання відповідального споживання, раціонального використання

матеріалів, культури ремонту, повторного використання ресурсів та екологічно орієнтованого проектування.

Не менш важливим є практикоорієнтований характер художньо-графічної діяльності. У процесі виконання навчальних проєктів здобувачі освіти набувають досвіду аналізу матеріалів, оцінювання конструктивних рішень, визначення функціональних характеристик об'єктів і прогнозування результатів проєктної діяльності. Такий досвід сприяє усвідомленню взаємозв'язку між технологічною діяльністю людини та станом навколишнього середовища, формує відповідальне ставлення до результатів праці та сприяє розвитку здатності приймати обґрунтовані професійні рішення.

В умовах сучасної цифровізації освіти художньо-графічна діяльність доповнюється використанням цифрових інструментів, графічних редакторів, програм моделювання та засобів візуалізації. Це розширює можливості підготовки майбутніх учителів технологій, дозволяє поєднувати традиційні художні техніки з сучасними технологічними засобами та створює нові форми представлення навчального матеріалу. Водночас важливим залишається збереження ціннісної спрямованості підготовки, оскільки використання технологічних інструментів має супроводжуватися формуванням відповідального ставлення до результатів технологічної діяльності та її впливу на довкілля.

Таким чином, художньо-графічна діяльність постає як багатовимірною складовою підготовки майбутніх учителів технологій, що поєднує розвиток спеціальних умінь із формуванням проєктного мислення, візуальної культури, творчої ініціативи та професійної відповідальності. Її значення в контексті забезпечення принципів сталого розвитку полягає в тому, що вона створює умови для інтеграції естетичного, технологічного та ціннісного компонентів освіти та сприяє формуванню здатності до усвідомленого й відповідального проектування предметного середовища.

Отже, художньо-графічна діяльність може розглядатися як важлива складова підготовки майбутніх учителів технологій до забезпечення принципів сталого розвитку. Вона сприяє формуванню цілісного професійного мислення, розвитку здатності до творчого аналізу й проектування, а також створює передумови для впровадження ідей сталого розвитку в майбутню педагогічну діяльність. Перспективним напрямом подальших досліджень є визначення педагогічних умов та методичних підходів до організації художньо-графічної діяльності, що найбільш ефективно сприятимуть формуванню готовності майбутніх учителів технологій до реалізації принципів сталого розвитку в освітньому процесі.

Список використаних джерел:

1. Бойчук В. М., Уманець В. М., Fu Guan. Підготовка майбутніх викладачів художньо-мистецьких дисциплін засобами інноваційних технологій в освіті. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 63. С. 32–36.

2. Воробієнко П. П. Освіта і Цілі сталого розвитку ООН. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2020. № 2 (2). С. 1–4.

3. Кучер С. Л. Неперервна дизайн-підготовка майбутніх учителів технологій до проектування виробів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Полтава, 2021. 20 с.

4. Титаренко В. П., Ковальчук В. О. Педагогічне проектування художньо-графічної підготовки здобувачів вищої освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2023. Вип. 2 (53). С. 218–223.

5. Чистякова Л. О., Гриценко Л. О., Саєнко Т. В. Методичний складник художньо-графічної підготовки здобувачів вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2021. № 1. С. 140–147.